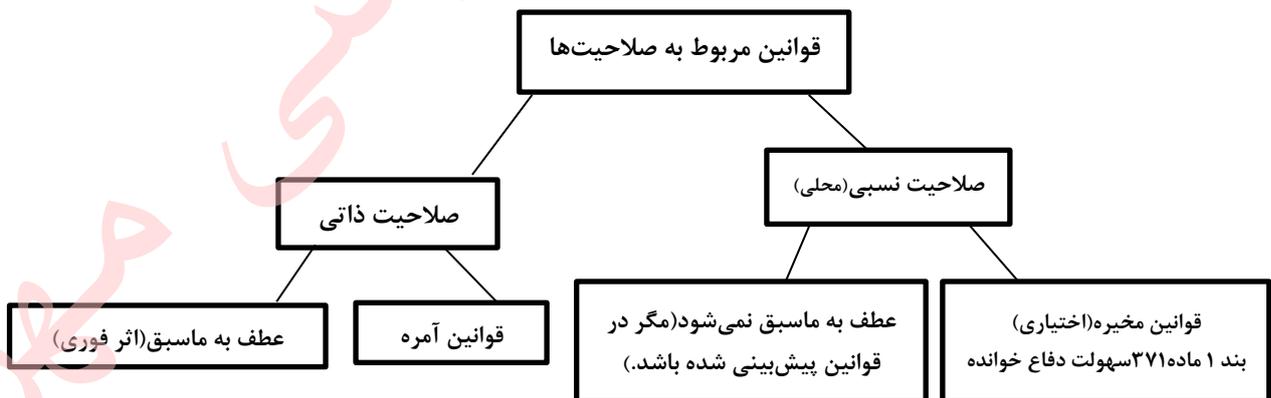
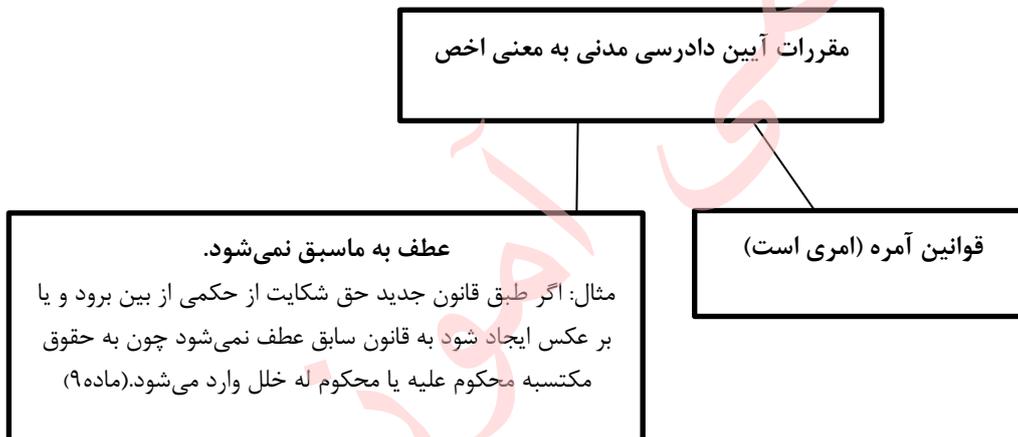
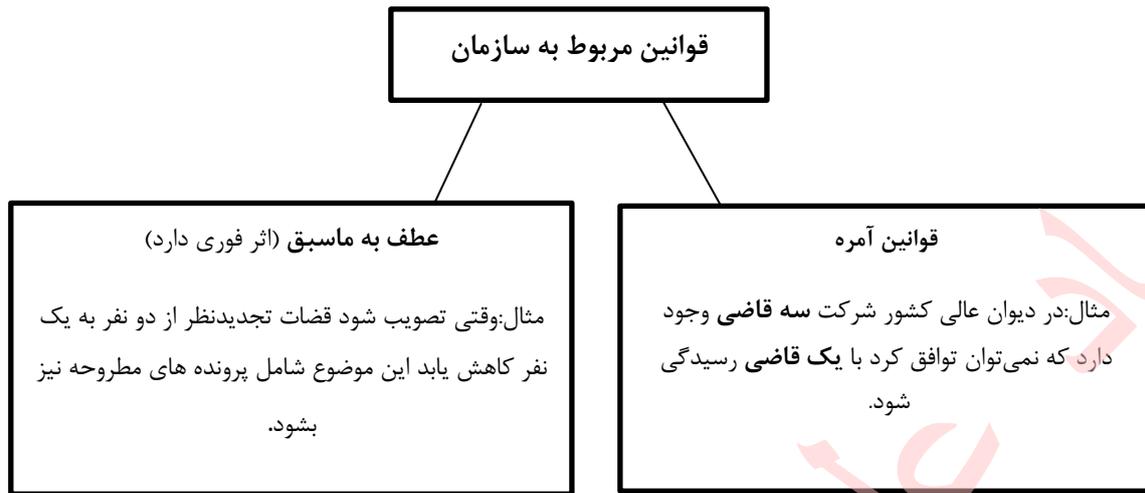

کتابخانه راز آیین دادرسی مدنی

بنیاد علمی آموزشی مهر

محتوا و خصوصیات آیین دادرسی مدنی

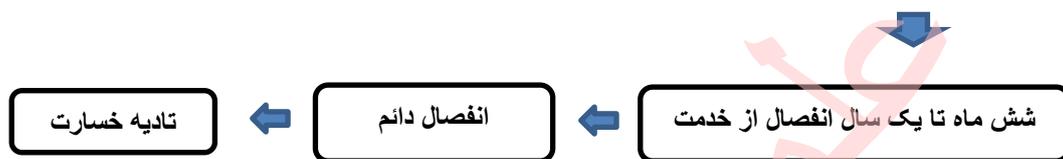
علت ممنوعیت : صلاحیت دادگاه بالاتر نسبت به دادگاه پایین تر (صلاحیت ذاتی)

مسئولیت انتشار این خبر خود بر عهده تخصیص است که جزو برنامه وی چاپ شده است. رأی آرایه سرمد هرگونه کپی برداری بیکرد قانوندار دارد. بنیاد علم و آموزش شرم

ماده ۳ قانون آیین دادرسی مدنی: قضات دادگاهها موظفند موافق قوانین به دعاوی رسیدگی کرده و حکم مقتضی را صادر نمایند ، در صورتی که قوانین موضوعه کامل یا صریح نباشد یا متعارض باشد یا اصلا قانونی وجود نداشته باشد تکلیف قاضی این است که به استناد منابع معتبر اسلامی یا فتاوی معتبر و اصول حقوقی که مغایر با موازین شرع نباشد حکم قضیه را صادر کند و نمیتواند به بهانه سکوت یا نقص یا ،اجمال یا تعارض از صدور رأی امتناع نماید، والا مستنکف از احقاق حق شناخته و به مجازات آن محکوم خواهند شد. (ماده ۸ قانون دادگاههای عمومی و انقلاب و اصول ۳۴ و ۱۶۷ قانون اساسی)

تبصره ماده ۳: چنانچه قاضی مجتهد باشد و قانون را، خلاف شرع بداند پرونده به شعبه ی دیگری جهت رسیدگی ارجاع خواهد شد.

مجازات پیش بینی شده عدم رسیدگی دادرسی بدون عذر موجه قضات طبق (ماده ۵۹۷ قانون مجازات اسلامی)

تفاوت ذینفع و ذیحق

- ۱- ذینفع بودن بر ذیحق بودن در اقامه دعوی اولویت دارد. زیرا نفع جنبه مالی یا عینی دارد.
- ۲- ذینفع بودن از شرایط اقامه دعوی است. مثلا ما یک فقره چک داریم برای اثبات طلب این مدرک بهتر است تا اینکه دو تا شاهد برای اثبات طلب داشته باشیم پس داشتن چک ذینفع و داشتن شاهد ذیحق را نشان می دهد.

چه کسانی می توانند برای ادعای حق خود اقامه دعوی کنند؟

خود شخص یا اشخاص ذینفع که اشخاص به دو دسته کلی تقسیم میشوند:

- ۱- شخص حقیقی
- ۲- شخص حقوقی (شرکتها ، ادارات و غیره)

مفهوم سمت:

عنوان حقوقی است که به شخص اجازه می دهد که از دادگاه رسیدگی به امری را درخواست نماید و یا هر عمل و اقدام قانونی را معمول نماید که مربوط به شخص او نمی باشد.

قائم مقام:

- ۱- شخصی که جانشین دیگری می شود و می تواند حق و تکالیف او را انجام دهد.
- ۲- از مصادیق قائم مقامی می توان به دارنده چکی که در وجه حامل است ، وراثت ، طلبکار عادی و غیره اشاره کرد.

مسئولیت ایشور اینسورنسر بر عهده تخصص است که جزوالت برنام وی چاپ شده است. **رئیس هیئت مدیره** هرگونه کسب برداری بیکرد قانون دارد. **بنیاد علم و آموزش مهر**

سوالی که مطرح می شود این است که چرا اصل بر قطعی بودن آرا است؟

دلیل اینکه قانونگذار اصل را بر قطعی بودن آرا گذاشته حل مشکل فقهی تجدیدنظرخواهی از حکم است چرا که مطابق شرع حکم یک قاضی مجتهد را نمی توان نقض نمود پس قانونگذار با وضع این قوانین که جای اصل و استثنا را جابجا نموده است سعی در شرعی نمودن قوانین کرده است.

نتیجه آراء در موارد زیر همیشه قطعی است. (یعنی قابل اعتراض نخواهد بود).

ماده ۶ قانون آیین دادرسی مدنی: مقرر داشته عقود و قراردادهایی که مخل نظم عمومی یا برخلاف اخلاق حسنه که مغایر با موازین شرع باشد در دادگاه قابل ترتیب اثر نیست. (خرید فروش مشروب یا مواد مخدر یا قمار و معاملات ربوی و...)

خصوصیات قواعد صلاحیت:

صلاحیت ذاتی:

ایراد صلاحیت ذاتی لازم نیست حتما در جلسه اول توسط خواننده یا وکیل وی گفته شود و قابلیت طرح در تمام مراحل رسیدگی را دارد. ➡ توافق کردن در مورد آن در بین مراجع قضایی و اصحاب دعوا اثری ندارد.

صلاحیت محلی:

اگر دادگاه صلاحیت محلی نداشته باشد خواننده در اولین جلسه دادرسی باید به آن ایراد نماید. (م ۸۹) در صورتی که ایراد پس از اولین جلسه دادرسی باشد به آن ترتیب اثر داده نخواهد شد. (م ۹۰) اگر کلا ایراد عدم صلاحیت محلی وارد نشود چون قواعد مخیر است پس قرار عدم صلاحیت صادر نمی شود و دادگاه رسیدگی به دعوی را ادامه می دهد.

ماده ۵ قانون آیین دادرسی مدنی: به ماهیت هیچ دعوایی نمیتوان تا زمانی که در مرحله نخستین در آن دعوا حکمی صادر نشده در مرحله بالاتر رسیدگی نمود، منظور این ماده این است که در محاکم ایران رسیدگی به ترتیب دادگاه بدوی، دادگاه تجدیدنظر و نهایت دیوان عالی کشور است.

❖ نکته: ادعای جدید، در مرحله تجدیدنظر قابل پذیرش نیست، مگر موارد تصریح شده در قانون.

وکالت در قوانین خاص

هیئت عمومی

هیئت عمومی هر کانون از وکلای پایه ۱ و پایه ۲ که در آن حوزه اشتغال به فعالیت دارند به شرط آنکه محکومیت انتظامی از درجه ۴ به بالا نداشته و در حال تعلیق از وکالت هم نباشد.

هیئت مدیره

هیئت مدیره وکلا از ۱۲ عضو اصلی و ۶ عضو علی البدل برای تهران و سایر کانون ها از ۵ نفر عضو اصلی و ۳ نفر عضو علی البدل برای مدت ۲ سال انتخاب می شوند. (صلاحیت آنها توسط دادگاه عالی انتظامی قضات بررسی می شوند).

دادسرای انتظامی وکلا

متشکل از دادستان انتظامی و عدهای دادیار که برای ۲ سال توسط هیئت مدیره انتخاب می شوند. دادسرای انتظامی وکلا بعد از رسیدگی به تخلفات و شکایات در صورت تخلف کیفرخواست و در غیر اینصورت قرار منع تعقیب صادر می کند. قرار منع تعقیب از طرف شاکی و رئیس کانون ظرف ۱۰ روز پس از ابلاغ قابل شکایت در دادگاه انتظامی وکلا می باشد.

دادگاه انتظامی وکلا

دادگاه انتظامی وکلا مرجع رسیدگی و صدور رای نسبت به تخلف وکلا می باشد و متشکل از ۳ نفر وکیل پایه ۱ که محکومیت انتظامی درجه ۳ به بالا نداشته باشند و برای مدت ۲ سال از طرف هیئت مدیره کانون انتخاب می گردند و ۲ وکیل پایه ۱ نیز به عنوان اعضای علی البدل انتخاب می شوند.

مرجع تجدید نظر به آرای قابل تجدید نظر صادره از دادگاه انتظامی وکلا دادگاه انتظامی قضات می باشد.

پرداخت دستمزد کارشناس در مرحله تجدیدنظر

طبق (ماده ۲۵۹ قانون آیین دادرسی مدنی) ایداع دستمزد کارشناس به عهده متقاضی است و هرگاه ظرف مدت یک هفته از تاریخ ابلاغ آن را پرداخت نکند، کارشناسی از عداد دلایل وی خارج می‌شود.

موارد ناشی از تکلیف دادن تأمین

طبق (ماده ۱۴۷ قانون آیین دادرسی مدنی) دادگاه مکلف است نسبت به درخواست تأمین، رسیدگی کرده و مقدار و مهلت سپردن آن را تعیین کند و تا وقتی تأمین داده نشده است، دادرسی متوقف خواهد ماند. در صورتی که مدت مقرر برای دادن تأمین منقضی شود و خواهان تأمین نداده باشد، در مرحله نخستین به تقاضای خوانده و در مرحله تجدیدنظر به درخواست تجدیدنظر خوانده، قرار رد دادخواست صادر می‌شود.

توقیف دادرسی ناشی از ارجاع دعوا به داوری

طبق (ماده ۴۹۰ قانون آیین دادرسی مدنی) هر یک از طرفین می‌تواند ظرف ۲۰ روز بعد از ابلاغ رای داور از دادگاهی که دعوا را ارجاع به داوری کرده یا دادگاهی که صلاحیت رسیدگی به اصل دعوا را دارد، حکم به بطلان رای داور را بخواهد. در این صورت دادگاه مکلف است به درخواست رسیدگی کرده و هرگاه رای از موارد مذکور در ماده قبل باشد، حکم به بطلان آن دهد و تا رسیدگی به اصل دعوا و قطعی شدن حکم به بطلان، رای داور متوقف می‌ماند.

قرار تأمین خواسته

۱- باتوجه به اینکه قرار تأمین خواسته از اعمال دادگاه می‌باشد وجود همه شرایط اقامه دعوی برای درخواست تأمین ضروری است.

۲- صدور قرار تأمین خواسته مستلزم تقدیم درخواست خواهان است که می‌تواند قبل از تقدیم دادخواست یا ضمن دادخواست طرح می‌شود. (ماده ۱۰۸ آ.د.م.)

الف- در صورتی که درخواست تأمین خواسته پیش از اقامه دعوی مطرح شود باید در فرم دادخواست تنظیم شود.

ب- درخواست تأمین خواسته قابلیت طرح در مراحل بدوی و تجدیدنظر را دارد.

۳- دادگاه صالح جهت رسیدگی به درخواست تأمین خواسته دادگاهی است که به اصل دعوا رسیدگی می‌کند (ماده ۱۱۱ آ.د.م.)

۴- جهت طرح و قرار تأمین خواسته تنها احراز شرایط عمومی اقامه دعوا کافی است و نیازی به احراز فوریت امر نیست.

مسئولیت انتشار این خبر خود بر عهده تخریب است که جزوالت برنام وی چاپ شده است. **رئیس هیئت مدیره** هرگونه کسر برداری بکند و قانونش دارد. **بنیاد علم و آموزش شمر**

صورت، به درخواست خواننده قرار اتیان سوگند صادر می‌شود تا به موجب آن خواهان دعوی اصلی، سوگند یاد کند.

طبق ماده ۲۷۲ مفاد سوگند باید به گونه‌ای باشد که بتواند ملاک و مستند صدور حکم توسط دادگاه باشد. بنابراین سوگند، هر چند ممکن است تنها بخشی از موضوع دعوا را در برگیرد (برای مثال، اصالت سند مستند دعوا یا دفاع) اما مفاد آن باید به گونه‌ای باشد که با اعلام آن، ادعای مورد مناقشه به طور قاطع فصل شود.

سوگند ممکن است بر سبب باشد، یعنی وقوع امری یا عدم آن، مثل معامله یا تعهد که منشاء دعواست و یا ممکن است بر نتیجه باشد مثل وجود یا عدم دین، ملکیت و ... و در درخواست باید تعیین شود که مقصود درخواست‌کننده‌ی سوگند به کدامیک از این موارد است.

ب) سوگند تکمیلی

در دعاوی مالی یا آنچه که مقصود از آن مال است چنانچه برای خواهان امکان اقامه‌ی بینه‌ی شرعی وجود نداشته باشد، می‌تواند با معرفی یک شاهد مرد و یا دوشاهد زن به ضمیمه‌ی یک سوگند ادعای خود را ثابت کند. این سوگند نیز مستلزم درخواست مدعی است و دادگاه باید پس از آن، اگر درخواست را موجه تشخیص دهد قرار اتیان سوگند صادر نماید.

ج) سوگند استظهاری

در دعاوی علیه متوفا، پس از ثابت شدن اصل حق، حاکم باید از مدعی بخواهد که بر بقای حق خود قسم یاد کند. دعاوی که مستند آن‌ها سند رسمی است، از این قاعده مستثنا می‌باشند. تفاوت بارز این قسم با سوگند بتی و تکمیلی در این است که این سوگند مستلزم درخواست مدعی نیست.

آثار فرجام خواهی (فقدان اثر تعلیقی)

۱- فرجام خواهی اصلی: زمانی که محکوم علیه (چه کلاً یا جزئی محکوم شده باشد) با تقدیم دادخواست فرجامی موجب می‌شود که پرونده در دیوان عالی کشور جهت رسیدگی فرجامی مطرح می‌شود که محکوم علیه معمولاً در مهلت مقرر قانونی دادخواست خود را به دادگاه صادر کننده رأی به عمل می‌آورد. فرجام خواهی از طریق دادستان کل کشور: هرگاه از رأی قابل فرجام در مهلت مقرر قانونی فرجام خواهی نشده یا به هرعلتی در آن موارد قرار رد دادخواست فرجامی صادر و قطع شده باشد و ذینفع مدعی خلاف شرع یا قانون بودن آن رأی باشد می‌تواند از طریق دادستان کل کشور تقاضای رسیدگی فرجامی نماید که مستلزم تقدیم دادخواست و پرداخت هزینه دادرسی فرجامی است.

*فرجام بلاواسطه

الف) محکوم به مالی: در صورت لزوم به تشخیص دادگاه قبل از اجرای حکم تأمین گرفته می‌شود.

ب) تشخیص ضرورت اخذ تأمین با دادگاه است.